

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, (jud. S. Daguța)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, A. Malîi, I. Dutca)

Î N C H E I E R E

27 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Nina Vascan
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă S.R.L. „Planta Vin” împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admisă cererea de apel depusă de S.R.L. „Planta-Vin” și modificată hotărârea din 07 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru prin majorarea sumei încasate cu titlu de prejudiciu moral,

c o n s t a t ă :

La data de 25 iunie 2020 S.R.L. „Planta-Vin” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile și repararea prejudiciului moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată, S.R.L. „Planta-Vin” a indicat că, la data de 31 iulie 2002, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Î.M. „Elita 5-Altepi” cu privire la repararea prejudiciului material și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 04 decembrie 2002 a Judecătoriei Economice de Circumscripție, s-a dispus atragerea în proces a Primăriei mun. Chișinău în calitate

de intervenient accesoriu, iar prin încheierea din 24 aprilie 2003, Î.M. „Elita 5-Altepi” a fost înlocuită cu S.R.L. „Extremum”.

La data de 25 iulie 2003, S.R.L. „Planta-Vin” a depus cerere de chemare în judecată suplimentară împotriva S.R.L. „Extremum” și Primăriei mun. Chișinău cu privire la recuperarea costului bunurilor.

Prin încheierea din 29 iunie 2004 a Judecătoriei Economice de Circumscripție, s-a dispus atragerea în proces în calitate de intervenient accesoriu a Ministerului Transporturilor și Comunicațiilor.

La data de 16 decembrie 2005, reclamanta S.R.L. „Planta-Vin” a depus cerere de modificare și concretizare a cerințelor împotriva S.A. „Gara Nord”, S.R.L. „Lascont” și Consiliul municipal Chișinău, intervenient accesoriu Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor, solicitând încasarea în mod solidar, din contul S.A. „Gara Nord” și S.R.L. „Lascont” a costului bunurilor materiale în sumă de 444061 de lei și obligarea Consiliului municipal Chișinău de a-i repartiza în raza municipiului Chișinău un lot de teren echivalent cu cel din str. Ismail, 105, mun. Chișinău, pentru reamplasarea obiectivelor întreprinderii, care erau amplasate pe adresa indicată.

Prin hotărârea din 15 martie 2006 a Judecătoriei Economice de Circumscripție s-a admis acțiunea, fiind încasată din contul S.A. „Gara Nord” în beneficiul reclamantei S.R.L. „Planta-Vin” suma de 444061 de lei cu titlu de prejudiciu material, suma de 13321,83 de lei cu titlu de taxă de stat și suma de 1966 de lei cu titlu de cheltuieli pentru efectuarea expertizei. A fost obligat Consiliul municipal Chișinău să aloce S.R.L. „Planta-Vin” un lot de teren echivalent ce cel din str. Ismail, 105, mun. Chișinău.

Prin decizia din 05 decembrie 2006 a Curții de Apel Economice s-a respins apelul declarat de S.A. „Gara Nord” și s-a menținut hotărârea primei instanțe, fiind încasată din contul S.A. „Gara Nord” în bugetul de stat taxa de stat în sumă de 7991,37 de lei.

Prin decizia din 05 aprilie 2007 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de S.A. „Gara Nord”, fiind casată decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond, cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță în alt complet de judecată.

Prin încheierea din 27 iulie 2007 a Judecătoriei Economice de Circumscripție s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu S.R.L. „Extremum”.

La data de 16 mai 2008, S.R.L. „Planta-Vin” a depus cerere de modificare a acțiunii, solicitând încasarea sumei de 1262835 de lei, inclusiv și a dobânzii de întârziere pentru perioada de 31 decembrie 2004 – 16 mai 2008 în sumă de 818764 de lei, iar la 29 mai 2009 și 31 iulie 2009 și-a modificat pretențiile din acțiune împotriva S.A. „Gara Nord”, Consiliului municipal Chișinău, S.R.L. „Lascont”, S.R.L. „Extremum” și Agenției Transporturi cu privire la alocarea unui lot de teren, repararea prejudiciului material și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 25 iunie 2010 a Judecătoriei Economice de Circumscripție din 25 iunie 2010, s-a admis parțial acțiunea, fiind încasată din contul Consiliului municipal Chișinău în beneficiul S.R.L. „Planta-Vin” suma de 2580650 de lei cu

titlu de prejudiciu material, suma de 3766 de lei cu titlu de cheltuieli pentru efectuarea expertizei, suma de 10000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și suma de 9000 de lei cu titlu de taxă de stat. Totodată, s-a încasat din contul Consiliului municipal Chișinău în bugetul de stat suma de 68419,50 de lei cu titlu de diferență a taxei de stat, în rest acțiunea fiind respinsă ca nefondată.

Prin decizia din 13 ianuarie 2011 a Curții de Apel Economice, s-a admis apelul declarat de Consiliul municipal Chișinău, s-a casat hotărârea primei instanțe, cu restituirea cauzei spre rejudecare, în alt complet de judecată.

Prin încheierea protocolară din 14 mai 2014 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, s-a dispus atragerea în proces a Agenției Proprietății Publice și a Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în calitate de intervenienți accesorii.

Prin hotărârea din 08 decembrie 2014 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, s-a admis parțial acțiunea înaintată de S.R.L. „Planta-Vin”, fiind încasată din contul Consiliului municipal Chișinău, în beneficiul S.R.L. „Planta-Vin”, suma de 2580650 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat în mărimea valorii de reconstituire a bunurilor supuse demolării și suma de 22766 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată. S-a încasat din contul Consiliului municipal Chișinău în bugetul de stat, taxa de stat în sumă de 41000 de lei, în rest acțiunea fiind respinsă ca nefondată.

Prin decizia din 28 mai 2015 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Consiliul municipal Chișinău, s-a casat hotărârea primei instanțe în partea reparării prejudiciului material și încasării cheltuielilor de judecată și s-a emis în această parte o nouă hotărâre, prin care s-a încasat în mod solidar din contul Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, S.A. „Gara Nord” în beneficiul S.R.L. „Planta-Vin”, suma de 2580650 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat în mărimea valorii de reconstituire a bunurilor supuse demolării și suma de 22766 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată. S-a încasat în mod solidar din contul Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor și S.A. „Gara Nord” în beneficiul statului sumă de 41000 de lei cu titlu de diferență neachitată a taxei de stat, în rest fiind menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia din 13 ianuarie 2016 a Curții Supreme de Justiție s-au admis recursurile declarate de Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, S.A. „Gara Nord”, s-a casat integral decizia instanței de apel, cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată.

Prin decizia din 13 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Consiliul municipal Chișinău și s-a menținut hotărârea primei instanțe.

Prin decizia din 13 decembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de Consiliul municipal Chișinău, fiind casată decizia instanței de apel, cu remiterea cauzei spre rejudecare în alt complet de judecată.

Prin decizia din 06 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Consiliul municipal Chișinău, s-a casat hotărârea primei instanțe, cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată.

Reclamanta a indicat că, la momentul depunerii prezentei cereri, cauza civilă

se examinează la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

Reclamanta S.R.L. „Planta-Vin” a evidențiat că are un interes major la examinarea în termen rezonabil a cauzei, or, în litigiu a fost invocată încălcarea dreptului de proprietate prin demolarea construcțiilor de către autoritățile publice și până în prezent dreptul nu a fost restabilit, iar cauza se examinează deja 17 ani și 6 luni, iar tergiversarea judecării cauzei civile nu poate fi imputată reclamantei S.R.L. „Planta-Vin”.

Reclamanta a explicat că, în materia duratei nerezonabile a procedurilor judiciare, sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral, variază de la 1000 la 2500 de euro pentru 5 sau 10 ani. Cea mai mică sumă, s-a acordat în cauza S.R.L. „Deservire” 600 de euro, pentru 6 ani și cea mai mare în cauza Cravenco, 3000 de euro, pentru 10 ani de examinare a unui litigiu de muncă.

În viziunea reclamantei prejudiciul moral cauzat prin tergiversarea examinării cauzei constituie suma de 150000 de lei, acesta fiind cauzat prin sentimente de frustrare, stres, or, după aproape 18 ani, așa și nu este pronunțată hotărâre definitivă și irevocabilă pe cauză.

S.R.L. „Planta-Vin” a solicitat constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile, timp de 18 ani, și încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova a sumei de 150000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 07 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de S.R.L. „Planta-Vin” împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral, fiind constatată încălcarea dreptului S.R.L. „Planta-Vin” la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de S.R.L. „Planta-Vin” împotriva Consiliului municipal Chișinău, Primăriei mun. Chișinău, Guvernului Republicii Moldova, Ministerului Economiei și Infrastructurii, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, S.A. „Gara Nord”, S.R.L. „Lascont”, S.R.L. „Extremum”, intervenient accesoriu Agenția Proprietății Publice cu privire la încasarea în mod solidar a prejudiciului material.

A fost încasată din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul S.R.L. „Planta-Vin” suma de 80000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, în rest pretențiile fiind respinse ca neîntemeiate.

Prin decizia din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă cererea de apel depusă de S.R.L. „Planta-Vin” și modificată hotărârea din 07 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru prin majorarea sumei încasate cu titlu de prejudiciu moral de la 80000 de lei până la 100000 de lei.

Pentru a dispune astfel, instanța de apel a reținut că argumentele S.R.L. „Planta-Vin” cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile și-au găsit confirmare, astfel fiind constatată cu certitudine, trimiterea cauzei civile la rejudecare de către Curtea Supremă de Justiție de 3 ori și de către Curtea de Apel Chișinău de 2 ori, durata examinării cauzei civile constituind

peste 17 ani și 6 luni, nefiind emisă pe marginea cauzei, la data pronunțării soluției în prezenta cauză, o hotărâre definitivă și irevocabilă.

Instanța de apel a relevat că aplicând criteriile determinate de CtEDO pentru aprecierea rezonabilității duratei procedurilor judiciare, prima instanță întemeiată a conchis că, în cauza civilă cu o durată de examinare de peste 17 ani și 6 luni, este încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei și în acest sens sânt încălcate prevederile art.6 §1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Făcând referire la art. 2 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de apel a menționat că repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Suplimentar, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiată concluzia primei instanțe, potrivit căreia, la examinarea cauzei civile pentru o perioadă de peste 17 ani și 6 luni, reclamantei/apelantei S.R.L. „Planta Vin” i-a fost cauzat un anumit nivel de stres și frustrare în rezultatul duratei excesive a procedurilor, nefiind clar în ce măsură ultima ar avea posibilitatea să obțină compensarea pentru bunurile pretinse a fi în proprietatea sa.

Instanța de apel a precizat că, având în vedere că, sumele de bani care se acordă cu titlu de daune morale trebuie să aibă efect compensatoriu, să poată fi calificate numai ca despăgubiri și să nu constituie venituri nejustificate, și a considerat necesar de a repara prejudiciul moral cauzat apelantului, într-un quantum rezonabil și justificat.

În această ordine de idei, instanța de apel a concluzionat că, quantumul prejudiciului moral, încasat de prima instanță, este inechitabil în raport cu suferințele suportate de către apelanta S.R.L. „Planta-Vin”, în legătură cu examinarea cauzei civile pe o perioadă de mai mult de 17 ani și 6 luni – situație ce a condiționat prejudicierea apelantei S.R.L. „Planta-Vin”, privind încălcarea dreptului la judecare în termen a cauzei vizate în perioada invocată.

Din acest motiv, instanța de apel a considerat necesar de a modifica quantumul acestuia, majorând suma încasată cu titlu de prejudiciu moral de la 80000 de lei până la suma de 100000 de lei.

La data de 08 decembrie 2021 S.R.L. „Planta-Vin” a contestat cu recurs decizia din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând, modificarea acesteia și a hotărârii primei instanțe, prin majorarea sumei încasate cu titlu de prejudiciu moral până la 150000 de lei.

Prin încheierea din 23 februarie 2022 a Curții Supreme de Justiție s-a considerat inadmisibil recursul declarat de către S.R.L. „Planta-Vin”.

La data de 24 februarie 2022 Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus recurs împotriva deciziei din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

prin care a solicitat, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi decizii, prin care cererea de chemare în judecată depusă de S.R.L. „Planta-Vin” să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului Ministerul Justiției al Republicii Moldova a invocat interpretarea eronată a legii de către instanțele ierarhic inferioare, precum și faptul că nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele cauzei.

Recurentul a subliniat că prevederile Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nu acordă în mod automat dreptul la un prejudiciu moral, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege.

Recurentul a menționat, că este important ca instanța să motiveze circumstanțele cauzei care justifică acordarea unei reparații, aceasta să nu fie teoretică și iluzorie. Totodată, instanța trebuie să evite subiectivismul inerent evaluării mărimii despăgubirilor având sarcina de a oferi satisfacție echitabilă intimatului, dar fără a sărăci în mod nejustificat pârâtul.

Astfel, recurentul a menționat că instanța de apel la adoptarea deciziei din 13 octombrie 2021 nu a ținut cont de cerința fundamentală față de despăgubirea prejudiciului moral, care constă în faptul că la determinarea despăgubirilor care acordă o satisfacție echitabilă părții în proces, obligatoriu se vor lua în considerare toate circumstanțele relevante ale cauzei.

Prin urmare, recurentul consideră că, acordarea sumei de 100000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, este neîntemeiată, nejustificată, excesivă și exagerată în raport cu sumele acordate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în spețe similare.

Prin referința depusă la data de 03 martie 2022, prin intermediul poștei electronice, S.R.L. „Planta-Vin” a solicitat respingerea recursului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca inadmisibil (f.d. 138-143).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din actele cauzei rezultă că decizia din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 13 octombrie 2021.

Decizia integrală din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost comunicată Ministerului Justiției RM, prin intermediul poștei electronice secretariat@justice.gov.md, la data de 27 decembrie 2021, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică (f.d. 93).

Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recursul la 24 februarie 2022 (f.d. 127-132).

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit de lege.

Analizând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu actele cauzei și prevederile legale, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către

Ministerul Justiției al Republicii Moldova, inadmisibil, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Conform art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Potrivit art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În speță însă, criticile invocate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu pot duce la admisibilitatea recursului, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentei cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare al recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci și expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Abordarea recurentului, în speță însă, evidențiază în mod clar dezacordul acesteia cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor, care ar impune considerarea acestuia ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Nina Vascan

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru